

DN. Stockholm i dag

Chef för Stockholmsredaktionen: Anders Sundström, tel: 738 19 86. Redaktör för Stockholm i dag: Susanna Hellberg, tel: 738 11 87. Telefax: 619 08 95

Häxor och bovar på galgbacken

Av SUSANNA HELLBERG

Spökar det på Tjärhovsgatan? Vem spökar på Stockholms slott? Känner ni till Lisbet Carlsdotter, häxanklagerskan, hon som skröt med att om hon bara ville skulle det inte ens finnas tre människor kvar i staden?

Anita Königs buss- och promenadtur är en riktig rysare. Hon ger ett "brottsplock" ur Stockholms historia under rubriken "Dömd att dö". Turen utgår från Klarabergsviadukten i dag klockan 17. Mot galgbacken!

Stockholm under stormaktstiden var i alla avseenden en mörk stad. Vidskepelser var utbredda, armod rådde och sjukdomar härjade. Brottligheten var så hög att galgen på Söder stundtals var överbelastad.

– Verkligheten var grymare än dikten, säger Anita König. På den tiden var dödsstraff inget ovanligt, och att bevista avrättningarna var ett folknöje.

Kraxande kajor

Medan vi är kvar på Södermalm berättar hon om häxor i kring Katarina. På vintern 1675 sågs de första över Stockholm. Kanske var det bara vinden som ven och svepte upp torra fjolårslöv eller några kajor som kraxade olycksbådande, men skvallret om häxor satte i gång. Det blev plötsligt dödligt farligt att inte vakta sin tunga.

I kvarteren runt de små kakarna kring nybyggda Katarina kyrka svepte vinden och skvallret som bäst och det var här de stockholmska häxprocesserna fick sitt centrum. Det var också här, vid Tjärhovsgatan, som skräddardottern Lisbet Carlsdotter bodde. Hon som skulle komma att kallas anklagarnas läromoder.

Brändes på bål

Anita König berättar historien om spöket på Tjärhovsgatan. Vem som spökar är oklart. Är det mannen Rumpare-Malin från Mariaberget eller Tysk Annika från Högbergsgatan? Båda föll offer för häxanklagelser. De var de sista som brändes på bål i Stockholm.

– Det är svårt att hitta spöket i staden, men det finns två på Stockholms slott, en liten grå man som visar sig då och då och "Vita frun".

Flera stycken har sett "den lille grå mannen" och beskrivit honom. Anita König tycker att han verkar "lustigare" än Vita frun.

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

– Det är svårt att hitta spöket i staden, men det finns två på Stockholms slott, en liten grå man som visar sig då och då och "Vita frun".

– Flera stycken har sett "den lille grå mannen" och beskrivit honom. Anita König tycker att han verkar "lustigare" än Vita frun.

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

När Tessin gick i resterna efter det gamla slottet som brann 1697 och funderade över det nya slottet som skulle byggas mötte han den lille grå mannen som talade till honom: "Jag finns kvar och så länge fängelshälarna från det gamla slottet finns kvar kommer jag att finnas. Jag är

Foto: MAGNUS GUSTAFSSON

Dömd att dö. Vet du vem häxanklagerskan Lisbeth Carlsdotter är, hon skröt om att om hon bara ville skulle det inte ens finnas tre människor kvar i stan. Om henne och ett "brottsplock" ur Stockholms historia berättar Anita König under söndagens buss- och promenadtur.

minnet som stiger upp därifrån." På 50-talet såg en hovdam den lille mannen när han gick upp för en av slottstrapporna.

På trappans krön vände han sig om och skraktade åt henne. – Vita frun beskrivs som

allvarlig och lång. Hon har stor vit spetskrage, mer vet jag inte. Anita König berättar om

flera oknytt. Kanske har hon några nyheter om Stockholms äldsta spöke. Han heter Gideon och håller till på Riddarholmen...

BARN

Indianska sagor
vid totempålen, Nina Falkenberg berättar på Folkens museum-Etnografiska, Djurgårdsbrunnsvägen 34, kl 13.

Upptäcktsresan
Livet i sjön undersöks med hävar och lappar, Agneta Nilsson leder, samling vid Naturens Hus, Stora Skuggan, kl 13.30. Medtag stövlar.

Spela och låt
på egen hand – Klåjnk på Musikmuseet, Sibyllegatan 2, kl 11–16.

Hesa skator
"En dag i hönsuset" av och med Lenas Dockteater spelas på Picknickteatern i Högdalen, kl 13, och "Skator och andra-räknar in och spelar till kl 23, Mälarsalen, Torkel Knutssongsgatan 2.

Maltes orkester
står för dansmusiken i Västbergasalen, Vretensborgs-

holms vandrareförening arrangerar.

FÖREDRAG

Realism
och impressionism, intendent Ulf Abel föreläser på Nationalmuseum, S Blasieholmshamnen, kl 13.

Fredlig samlevnad
i Israel, Ety Edlund talar om skolan i fredsbyn Neve Shalom/Wahat al-salam, ABF-huset, Cafeterian, Sveavägen 41, kl 13.

Tyngdpunkt på fysik
Fil dr Max Kesselberg demonstrerar några enkla experiment som illustrerar tyngdpunktens betydelse i vardagen, kl 14. Professor Bengt-Arne Vedin, KTH, utvecklar det här med ny teknik under rubriken "Från idé till produkt – eller tvärtom?" kl 15, allt på Tekniska museet, Museivägen 7.

Offer eller fri?
Inger Ödlund talar bl a om våra

Stadshuset, Blå hallen, kl 15, 18 och 20.

Himlen inom
Folkmusikmässa av Anders Nyberg framförs av kör, solister och instrumentalister i Centrumkyrkan, Farstaplan 15, kl 10.

(Paranteser)
Bertil Boo och kören Paranteserna under ledning av Lennart Hanning konserterar i Sundbybergs kyrka kl 17.

Sjung in advent
Tomas alla körer, kammarorkester och Bleckblåsarensemble sjunger i Tomas kyrka, Vällingby C, kl 15.

Traditionellt
Jazzmusik med Jesses New Orleans rang Hermans i Sibirien, Surbrunnsgatan 25. Vernissage kl 13–18.

G a Mellquist
Oljor, akvareller och litografier på Galleri Stallet/Affärskraft, Döbelnsgatan 65, kl 12–15.

Henriette Manier
Akvareller och tempera samt Lars Möller målningar. Galleriet i Ekebyhovs slott kl 13–17.

VISNINGAR

Carl Eldh
Ateljémuseet visas på Lögebodavägen 10, Bellevueparken, kl 12, 13, 14 och 15.

Statyer i fackelsken
Sergels och Milles statyer visas på Orangerimuseet, Ulriksdals slott, kl 13–16.

Millesgården
Katarina Norling – skulptur – allmän visning av museet och utställningen på Carl Milles väg 2, kl 14. OBS! Sista visningen av skulpturerna.

Sturehofs slott
Gustavianska herrgårdar med stor samling av Mariebergskakelugnar – Botkyrka kl 12–15.

Smuggling
utställning om spritsmugglare på 1930-talet och tesmugglare på 1700-talet, m m, guidad visning på Sjöhistoriska museet, Djurgårdsbrunnsvägen 24, kl 12.20 och kl 13.

DESSUTOM

Dömd att dö
Brottsplock ur Stockholms historia, busstur med Anita König, start Klarabergsviadukten, Centralen, kl 17.

Drop-in klättring
Vem som helst kan komma ner och klättra upp, utrustning och instruktör finns på plats. Klättercenter, Södra Hammarbyhamnen, Hammarby Kajväg 24 B, kl 16.30–19.30.

Hur vill vi ha det?
Helkväll med musik, debatt och teater på Teater Abovo, hörnet Odengatan/Sveavägen, kl 19.30. Temat är "Konstruktiva åtgärder kring destruktivitet".

Budouppvisning
Stockholms budoförbund demonstrerar en rad sporter t ex kendo, judo och karate, vars syfte förutom försvar är att uppnå insikt och harmoni. Folkens museum-Etnografiska, Djurgårdsbrunnsvägen 34, kl 13.

Frimärksbörs
på Postmuseum, Lilla Nygatan 6, kl 11–16.

Korsning
"Vad händer med människor i korsningen mellan bondesamhället och den nya teknologin?" Seminarium på Zita, Birger Jarlsgatan 37, med Erik Wirén, Nina Lekander, Thomas Tidholm och Göran Greider. I anslutning till Gunilla Ambjörnssons film "Granskogen i våra hjärtan". Filmvisning kl 13–14. Seminarium kl 14–16.

Tips till kalendariet
mottages endast skriftligen och minst tre vardagar före aktuellt datum. Adress: Bosse Hörberg, Stockholm i dag Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm. Telefax: 13 36 30. Telefon: 738 10 67.

Foto: ANNA WIDHOF

Första advent. Nu är det åter dags att besöka stadens traditionella julmarknader. Det bjuds på ljusstöpnin, julkrubbor, julklappstips, lotterier m m.

vägen 21, kl 20–23.30. DEF-klubben arrangerar.

Dansinstruktion
i gammaldans och låtstuga kl 18–19, polska och visstuga kl 19–20, därefter allmän dans, Skeppsholmsgården, bakom Moderna museet, kl 18–23.

Seniordans
till Hasse Lindbergs musik bjuds på Tuldansen, Vinter-tullens servicehus, Katarina Bangata 80, kl 13–15.45.

FILM

Prakthysterika

Liv Ullmann, Eriand Josephson och Gunnar Björnstrand spelar de ledande rollerna i Ingmar Bergmans "Ansikte mot ansikte" som visas på Filmstaden, Bio 6, Mäster Samuelsgatan 25, kl 15, kvinnlig psykiater som plågad av barndomsminnen drivs mot sammanbrottets gräns tas om hand av halvbror till prakthysterika hon under en längre tid behandlat.

Matadorörmär

– "Sanningens ögonblick" av Francesco Rosi visas i Filmhuset, Bio Victor, Borgvägen 1–5, kl 19, tjurfäktnings grymhet skildras via en ung matadors karriärdömmar, och "En natt i Casablanca" av Archie L. Mayo med bröderna Marx visas kl 21. Parodi på krigsdramatik när åldrande bröder snokar upp nazistspioner på hotell i Casablanca.

FRILUFT

Geologivandring
med Eva Sandberg, ca 1,5 timmar lång, samling utanför Naturens Hus, Stora Skuggan, kl 12.

Kyrkvandringar
med 50-åriga traditioner, Västbering kyrka är målet för årets vandringar. Den långa vandringen, ca 10 km med Torsten Welander, samling på Stockholms central för resa med pendeltåg kl 9.39 till Haninge centrum (ank. 10.04, södra utgången). Den korta vandringen, ca 6 km med Folke Svensson, samling på Stockholms central för resa med pendeltåg kl 10.09 till Västbering kyrka (ank. kl 10.41). Stock-

vanliga roller: offer, räddare och förtryckare, Pans vänner, Fjällgatan 23 A, kl 19.

JULMARKNAD

Svartbäcken
I gamla skolan ordnar Vendelsö scoutkår julmarknad med tombola, lotterier, fiskdamm, loppmarknad m m kl 10–15.

Barkarby
Hantverk, hembakat bröd, julklappstips och underhållning av Skälby spelmanslag på Skälby Gård kl 10–16.

Skansens julmarknad
kl 11–16, traditionellt med ljusstöpnin, julkrubbor, julkrubbor m m, i år även näverslöd, dessutom julauktion på Bollnästorget kl 15.30.

Wasahallen
Djurgården kl 11–17. Traditionell basar arrangerad av Wizo, svenskjudisk kvinnoorganisation, all avkastning går oavkortat till israeliska daghem.

På finskt vis
Finlandshuset, Snickarbacken 2–4, kl 11–16. Dockteater, loppmarknad, finskt bröd och korv, handarbeten, smycken, textilier m m.

Östermalm
Armélottorna arrangerar bl a lotterier, Gula villan, Valhallavägen 99, kl 12–15.

Östermalm
Armélottorna arrangerar bl a lotterier, Gula villan, Valhallavägen 99, kl 12–15.

Östermalm
Armélottorna arrangerar bl a lotterier, Gula villan, Valhallavägen 99, kl 12–15.

MUSIK

Klassisk gitarr
Johnny Lundin framför musik av bl a Scarlatti, Villa-Lobos och Haydn på Herrängens gård, Segeltorpsvägen 49–51, kl 15.

Schack och matt
"Från Vita hästen till Chess" – Gunnar Olofsson, tenor, och Lowe Petersson, piano, Näsby slott, Täby, kl 16.

Klang och jubel
Adolf Fredriks gosskör, Amadei kammarkör, kammarkören Svenska Röster och solister under ledning av Bo Aurehl, John Erik Eleby, Andreas Hansson och Jan Åke Hillerud i

Flamenco lockar känslor ur kroppen

Illustration: LENA LARSSON MEYER

Gitarrspel och stampande fötter. Det är kraften, det starka känsloutrycket, rytmerna och musiken som fascinerar i konsten att dansa flamenco.

Av ELISABETH GRUNDSTRÖM

Parallella fötter, avslappnade ben! Stampa! Hela foten i golvet – golpe! Trampdynan – planta! Nu klacken – Tacón!

Det är dags att lära flamenco. På Årsta teater lär danspedagog Beata Alving ut grunderna i det sydspanska uttrycket. En intensivkurs började i går eftermiddag men den stora lokalen ger plats för ytterligare danslystna i dag.

Stadiga skor med klack, vid kjol och intresse av att uttrycka sina känslor med kroppen är vad som behövs i utrustning. Känsla för rytm också.

Starka känslor

Det är kraften, det starka känsloutrycket, rytmerna och musiken som fascinerar Beata Alving. För sju år sedan såg hon för första gången flamenco på en spansk bar i London och började genast dansa för Carmen Lucena i Stockholm. I sin utbildning på danshögskolan har hon specialiserat sig på flamenco förutom rysk karaktärsdans och barndans.

– För mig är flamenco den enskilda individens starka uttryck, den får mig att plocka fram mina känslor, säger Beata som valt den spanska dansen som sitt sätt att uttrycka sig konstnärligt och sinnligt. I januari åker hon till Mad-

rid för att under ett halvår studera dansen på spanska med infödda lärare.

Fötterna stampar

I dag inleder dansaren Jannie Berggren dagens övningar med ett föredrag om flamencos utveckling. Sedan ackompanjerar Per Lenner på gitarr när Beata Alving visar hur fötterna stampar samtidigt som armarna rör sig i kraftiga bågar och händerna gör mjuka cirkelformade rörelser när de inte klappar takt. Kombinationerna är oändliga och följsamma till musikens – sångens och gitarrrens – starka känsloutryck.

– Känslor som vi alla känner, sorg och glädje, säger danspedagogen.

Det är den nybildade kulturföreningen Avart som arrangerar flamencohelgen. Från Årsta teater vill de främja lokal kultur. Nu med exotisk dans.

Klockan 12 talar Jannie Berggren. Både kvinnor och män är välkomna att dramatiskt stampa och klappa händerna.

BROMMA

Kl	Tryck	Temp	Vind	L.F.H
(hPa)	(m/sek)	(m/sek)	(m/sek)	(m/sek)
07	1021.0	-0.8	SSO 2	95
13	1019.2	+2.6	VSV 3	79
19	1019.3	+3.6	V 2	87
Maxtemp: +3.6				Mintemp: -4.2
Nederbörd: 0,0 mm				Lördagen den 26 november.